

OLWIMBO LW'ENYIMBO

Citabu cikwanine abalume n'abakazi, abashebine n'abayankine, ihano na lwiganyo lwa Nnâmahanga

Eci citabu cirimwo ihano likulu bwenêne na linja na lwiganyo lwa Nyamuzinda oku bashebine n'abayankine, owalonza agashongwire adôma ah'iriba. Ndigi olushire Nnâmahanga okurhuhâ ihano? Rhuyumvirhe oku nka mushebine erhi muyankine:

1. Mulolere Nnâmahanga kw'olwiganyo. Erhi acishoga Israheli ayerekine oku obuzigire burhagulwa. Ye Muzigirwa na Musîmwa ali akunga Cirangashana wage, Muzira izâbyi wage. Ciru abakoyakoya bakakoyakoya, Engûkù yage eri nguma yône. Nnâmahanga acêsizize enderho, enkengero n'ebijiro abayankine bajirirana omu buzigire.

2. Orharhinyaga oku bwira owinyu oku enderho, enkengero, n'ebirumbu byage byoshi bikusîmîsa. Omubwire lyo aba cinogerwa cawe anarhimûkwe. Ciru wakabona abakukeyakeyakwo, banakuba engohe, oderhe , erhi : "*Egûkù yani eri nguma yone, ye mukanie, ye ibanie!*"

Abana birhu babe ba Burhashengwa na Ba Murhonyi arhaniampa gubaya. Ababona oku muzigirana bakayagalwa kulya amashanja gakagiyagalwa na Israheli.

EBIRIMWO

1. *Olwimbo lurhanzi: cigabi I, 1-2, 7*
2. *Olwimbo lwa kabirhi: c. 2, 8-3, 5*
3. *Olwimbo lwa kasharhu: c. 3, 6-5, 1*
4. *Olwimbo lwa kani: c. 5, 2-6, 3*
5. *Olwimbo lwa karhanu: c. 6, 4-8, 4*
6. *Olwimbo lwa kali ndarhu: c. 8, 5-14*

OLWIMBO LW'ENYIMBO

Enshokolezi

Olwimbo lw' Enyimbo, kwo kuderha lwimbo lwinjinja lulushire ezindi nyimbo zoshi. Omu mpindulo ya ngasi lubero, eci citabu ciyimbire olwimbo lw'obuzigire bw'abasîmîne babirhi: omuhya-mulume n'omuhya. Obwo buzigire bugera omu marhangulo manji: hali amango busera, buzibuhe; hali n'amango buba nk'obufire, buhune okulumulwa.

Muli eci citabu omuhya-mulume ali aderhwa «mwami» (1, 4-12), erhi «Salomoni» (3, 7-9) n'omuhya naye mpu ye «Sulamita» (7, 1-6). Okushimba ebinwa n'olulimi lw'eci citabu, rhwanaderha oku cayandikagwa omu mango gali kurhenga mwaka gwa 450 kuhika mwaka gwa 400 embere Yezu Kristu aburhwe.

Abalenga b'Abayahudi badesire oku enyigirizo z'ecitabu c'Olwimbo lw'Enyimbo luli lwiganyo lw'obuzigire bwa Nyamuzinda n'Israheli, lubaga lwage lwishogwa. Amandiko Matagatifu kwo gayerekana Obuzigire bwa Nyamuzinda nka buzigire bwa Lungere oku bintu byage, nka buzigire bwa muhya-mulume oku muhya. Ecitabu c'Olwimbo lw'Enyimbo ciyimbire okwo kusîmana kw'omu hya-mulume n'omuhya, mpu luyumvise omurhimanya wasoma, oku obuzigire bwa Nyamuzinda burhajira lugero.

Bashakulûza b'e Ekleziya bagerire olwo lwiganyo lw'obuzigire bw'abahya oku ihwe ly'obuhya bwa Yezu Kristu n'e Ekleziya yage. Abandi bagerera ebinwa by'eci citabu oku buzigire bw'okunali bulunga omulume n'omukazi omu buhya nkana. Rhumanye buzinda oku ezi nyigirizo ziyerekire obuzigire bwa ngasi muntu kuli Nyamuzinda.

Eci citabu cirimwo ihano likulu bwenêne na linja na lwiganyo lwa Nyamuzinda oku bashebine n'abayankine, owalonza agashongwire adôma ah'iriba. Ndigi olushire Nnâmahanga okurhuhâ ihano. Rhuyumvirhe oku nka mushebine erhi muyankine:

1. Mulolere Nnâmahanga kw'olwiganyo. Erhi acishoga Israheli ayerekine oku obuzigire burhagulwa. Ye Muzigirwa na Musîmwa ali akunga Cirangashana wage, Muzira izâbyi wage. Ciru abakoyakoya bakakoyakoya, Engûkù yage eri nguma yône. Nnâmahanga acêsizize enderho, enkengero n'ebijiro abayankine bajirirana omu buzigire.

2. Orharhinyaga oku bwira owinyu oku enderho, enkengero, n'ebirumbu byage byoshi bikusîmîsa.

Omubwire lyo aba cinogerwa cawe anarhimûkwe. Ciru wakabona abakukeyakeyakwo, banakuba engohe, oderhe , erhi : "Egûkù yani eri nguma yone, ye mukanie, ye ibanie!"

Abana birhu babe ba Burhashengwa na Ba Murhonyi arhaniampa gubaya. Ababona oku muzigirana bakayagalwa kulya amashanja gakagiyagalwa na Israheli.

EBIRIMWO

1. *Olwimbo lurhanzi: cigabi I, 1-2, 7*
2. *Olwimbo lwa kabirhi: c. 2, 8-3, 5*
3. *Olwimbo lwa kasharhu: c. 3, 6-5, 1*
4. *Olwimbo lwa kani: c. 5, 2-6, 3*
5. *Olwimbo lwa karhanu: c. 6, 4-8, 4*
6. *Olwimbo lwa kali ndarhu: c. 8, 5-14*

Izîno ly'ecitabu n'enshula-mwanzi

1

¹ Olwimbo lw'Enyimbo. Lwa Salomoni.

Omuhya

² Ayishe anûnugurhe n'ehinûnugurho hy'akanwa kâge.

Okusîmwa nawe kwo kununu ah'idivayi.

³ Amavurha ocîshizire ala nka gahumula bwinja!

izîno lyawe ciru lyone, mavurha gadubuka,
co cirhuma abanyere bakusîma^a.

⁴ Onkeme nkushimbe, rhukanye!

Mwami ampesire omu mwâge;

We waba busîme na bushagaluke bwirhu.

Okusîmwa nawe kwarhulalusa kulusha idivayi^b;

Bayazize abakusîma.

Ecitak'iro cirhanzi

Omuhya

⁵ Ndi mwiru ci ndi mwinja^c, wani mwe banyere b'e Yeruzalemu,
kwo ndi aka amahema g'e Kedari, aka ebihando by'e Shalma.

⁶ Murhalolaga omubiri gwani mwiru, izûba eryo lyambabaga?

Bagala ba nyâma^d abâla bandubiraga, banjira mulanzi wa mizabizu.

Elyani ishwa ly'emizabibu ntalilangaga!

⁷ Mbwiraga mâshi Muzigirwa w'omurhima gwani:

ngahi wayabulira obuso?

ngahi waziyahula hano zirhenga omu iziko?

Lyo ntagija nageragera nka cirala

emunda amaso^e g'abinyu gayabukire.

Abîmbiza

⁸ Akaba orhamanyiri wâni namwinja w'abakazi boshi^f,

---

^a1.3 Omuhya: Israheli yeri muhya wa Nyamuzinda: naye Nyamuzinda yene ye Muhya-Mulume.

^b1.4 Abanyere go mashanja. Arhali Israheli yene walolakwo Nyamuzinda obucire. Agandi mashanja goshi nago ye Muciza wago. -Nyamuzinda ye Mwami w'olubaga lwage. -Omu ka-Nyamuzinda k'e Yeruzalemu. -Banaderha mpu omuntu anayigurhe obusîme. Omu Mwandiko Mutagatifu namwo banaderhe mpu obusîme bunalaluse nka mamvu.

^c1.5 Ndi mwiru ci ndi mwinja: -Israheli arhahezagya obwinja bwage ciru akaba ali omu buja e Babiloni. -Kedari na Shalma, bishagala by'e Buharabu. Amahêma g'abagendagenda omu irungu (babedwini), gaba gajizirwe n'empu z'empene ganaba mîru.

^d1.6 Bagala ba nyâma: Ngabo ya Bakaldeyi ba Nabukondonozori: bo bâshâbaga Yeruzalemu. Abakaldeyi bali bene wabo Israheli bulya Abrahamu âli w'e Huri emwa Abakaldeyi (Murh 11, 28.31). -Buja bw'e Babiloni. -Israheli oyo obuja bwâkulaga aha mwage, bwamuheka emwa bene.

^e1.7 -Muzigirwa w'omurhima gwâni, nk'omuhya ye waderha -Nyamubâho ye Lungere wa Israheli. -Agandi maso, go gandi mashanja.

okulikire enshando z'obuso
onayabulire abana-hene bawe
entambi z'ebwa bigala by'abangere.

Omuhya-mulume

⁹ Wani Musimwa wani,
namakushushanya na kahesi wani
bashwekire oku ngale ya Faraoni!⁹
¹⁰ Amarhama gawe nka gayinjiha
aha karhi k'ebisikiyo,
ala ehigosi ogwerhe omu karhî k'amagerha.
¹¹ Bisikiyo bya masholo^h rhwakulongeza
n'olugole lw'amarhale.

Bône na nnene: omuhyā n'omuhyā-mulume

¹² Oku nnakuno ali omu cōgo cāge,
n'obuku bwani bwayuduka.
¹³ Omuzigirwa wāni hiri hirhu hya buku,
hidekerire aha karhî k'amabere gombi.
¹⁴ Omuzigirwa ali cihadu ca mukû
omu ishwa ly'emizabibu y'e En-Gadiⁱ.

¹⁵ -Ala nka wayinjijha, Muzigirwa wāni, ala nka wayinjijha!
Amasu gāwe ziri nguku
¹⁶ -Nka wayinjijha Muzigirwa wani,
nka wanuna wani! Encingoⁱ yirhu ishamba.
¹⁷ -Emitungo y'enyumpa yirhu eri ya nduluma
n'oburhungiri buli bwa nsindani.

Hoheslied/Canticles 1

שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה: ¹
יִשְׁלַחַנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי־טוֹבִים דְּדִיר מִיָּין: ²
לְרִיחַ שְׁמִנֶיךָ טוֹבִים שְׁמֵן תוֹרֵק שְׁמֵךְ עַל־כֵּן עֲלָמוֹת אֶהְבֹּךָ: ³
מִשְׁכְּנִי אֶחְרֶיךָ נְרוּצָה הִבִּיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נִגְלָה ⁴
וְנִשְׁמַחָה בְּךָ נִזְכְּרָה דְּדִיר מִיָּין מִיִּשְׁרָיִם אֶהְבֹּךָ: ⁵
שְׁחוּרָה אָנִי וְנָאוֹה בְּגוֹת יְרוּשָׁלַם כְּאֶהְלִי קִדְר פִּירִיעוֹת שְׁלֹמָה: ⁶
אֶל־תִּראוּנִי שְׁאֲנִי שְׁחַרְחָרְתָּ שֶׁשֶׁזְּפַתֵּנִי הַשֶּׁמֶשׁ ⁷
בְּנִי אִמִּי נִחְרַו־בִּי שְׁמִנִי נִטְרָה אֶת־הַכְּרָמִים כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי:
הַגִּידָה לִּי שְׁאֶהְבֶּה נִפְשִׁי אִיכָה תִרְעָה אִיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהָרִים ⁸
שְׁלֹמָה אֶהְיֶה כְּעֵטִיהָ עַל עֲדָרֵי חֲבָרִי:
אִם־לֹא תִדְעִי לָךְ הַיִּפָּה בְּנָשִׁים ⁹
צְאִי־לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן וְרַעֲלִי אֶת־גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁכְּנוֹת הַרְעִים: ¹⁰
לְסֹסְתֵי בְּרִכְבֵּי פָרְעָה דְמִיתֶיךָ רַעֲיִתִי: ¹¹
נָאוֹ וְלִחִיךָ בַתְרִים צֹאנֶךָ בַּחֲרוּזִים: ¹²
תוֹרֵי זֶהָב נַעֲשֶׂה־לָךְ עִם נִקְדוֹת הַכֶּסֶף: ¹³
עַד־שֶׁהֶמְלַךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדִּי נִתֵּן רִיחוֹ: ¹⁴
צְרוּר הַמָּרוֹ דוּדִי לִי בֵּין שְׂדֵי יְלִין: ¹⁵
אֲשַׁפֵּל הַכֶּפֶרוֹ דוּדִי לִי בְּכַרְמֵי עֵין גְּדִי: ¹⁶
הַגֵּךְ יִפָּה רַעֲיִתִי הַגֵּךְ יִפָּה עֵינֶיךָ יוֹנִים: ¹⁷

^{1.8} Israheli, ishanja lishogwa. Namwinja w'abakazi boshi ye Israheli, ishanja lishogwa.

^{1.9} Obuja bw'e Babiloni bushushine na bulya bw'e Misiri.

^{1.11} Okuyambikwa ebisikiyo biyahya kuli kuyerekwa oburhonyi: akolaga aleka ebi ali agwerhe amango ali muja, ayambale ebihyahya. Rhulole muli Lk 15, 22.

^{1.14} 1, 14: Olwo lugo kwo luderhwa bunu mpu ye "Ain Djidi", omu iderha ly'Abaharabu), ebwa Nyanja y'Omunyu. -Obuso n'abana-hene, gwo muzinzi gw'abaja erhi aharhenga buja. -Ntondo ya Siyoni yo abāmi b'Israheli bayūbakagakwo.

^{1.16} 1, 16: Encingo, co cihugo ca Paalestina-Israheli, cihugo cigishe, cirya ciyēramwo ngasi hyasi na ngasi lushogo.

2

- ¹-Nciberire nshungululu y'e Saroni, Lisi y'e rubanda^k. ² Kwo ali nka lisi omu marhadu omusîmwa wani omu karhi k'abana-hya.
- ³-Kwo ali nka mulehe ekarhi k'emirhi y'omu busâne, omuzigirwa^l wani omu karhi k'abana-rhabana. Ntamîre omu cizunguzungu cage nacifinjaga, n'irehe lyage liri linunu omu kanwa kani.
- ⁴ Andengerize aha cengero, n'ecerekane anongerîzekwo, ye buzigire.
- ⁵ Citûntume ca muzabibu mwandengezamwo hano, mumpembule n'irehe linja, bulya ndi bufa n'obuzigire.
- ⁶ Okuboko kwage kulembe kwo nshegemire, n'okulyo kwo kunzonzire.
- ⁷-Banyere b'e Yeruzalcmu mwe mukasinga, mwe mukalya empene mulye n'orhushafu rhw'emuzirhu, murhatule, murhazûse Musîmwa n'amango gage g'okusîma garhacihika.

Ecîtakîro ca kabirhi

Omuhya

- ⁸ Namayumva Muzigirwa wâni; Neci ye yishire; ayisha ahama oku ntondo, ayisha ashembuka orhurhondo.
- ⁹ Muzigirwa wani kwo ali nka kashafu, nka mutwira gwa kashafu. Laba oku ayimanzire enyuma ly'ecôgo cirhu Adwirhe alolera omu kabonezo, adwirhe alolera omu murhule.
- ¹⁰ Muzigirwa wani amalengeza izu amanyakûza^m, erhi: «J'eno, Musîmwa wâni. Namwinja wani, yisha.
- ¹¹ Laba oku empondoⁿ yagezire, ensiku z'emidumbi zahwire, zagenzire.
- ¹² Omu ishwa lirhu emyaka ekola yayâsa. Amango g'enyimbo^o z'obusîme gahisire, enyimbo z'enguku zidwirhe zashakanya omu ishwa lirhu.
- ¹³ Omutini gwamayâna amalehe marhanzi n'emizabibu eyâsize amauwa g'ehibayo hinja. Yimanga, Musîmwa wâni, Namwinja wani, yishaga.
- ¹⁴ Nguku yani nfulike omu migâku y'olukunda, omu ngobe y'amabâle, nyereka obusu bwawe, nyumvisa izu lyawe, bulyala omulenge ojira gurhajira wundi, n'iranga lyawe kwo na kwo.
- ¹⁵ Mâshi murhugwarhire bala banyambwe^p mâshi, obwola bunyambwe budwirhe bwarhuyonera emizabibu n'obwo emizabibu ekola yayâsa!
- ¹⁶ Muzigirwa wâni ali wâni, nani ndi wâge. Mwo ayâbulire obuso bwâge omu karhî k'obwaso bwa lisi.
- ¹⁷ Oku emboho y'obuce erhacishungûrha, n'oku omwizimya gurhacihirigirha, ogaluke... Muzigirwa wâni obe nka kashafu nka mutwîra gwa kashafu omu ntondo z'Echango^q.

Hoheslied/Canticles 2

- אֲנִי חֲבַצְלֵת הַשָּׂרֹן שֹׁשְׁנֵת הָעֵמְקִים: ¹
 כְּשֹׁשְׁנָה בֵּין הַחוּלִים כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת: ²
 כְּתַפּוּחַם בַּעֲצֵי הָעֵר כֵּן דוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצֵלוֹ חֲמֹדָתִי וְיִשְׁבֹּתִי וּפְרִי'וֹ מִתּוֹק לְחֹךְ: ³
 הֲבִיאֵנִי אֶל-בַּיִת הַזֶּה וְדַגְלוּ עָלַי אַהֲבָה: ⁴
 סִמְלוֹנֵי בְּאֲשֵׁי שֹׁת רִפְדוֹנֵי בַתְּפֹחִים כִּי-חֹלֵת אֶהְיֶה אֲנִי: ⁵
 שְׂמַאלוֹ תַּחַת לְרַאשֵׁי וְיָמִינוֹ תַּחֲבֹקֵנִי: ⁶

^k2.1 Cibandâna c'ebwa nyanja nnene (Mediteraneya, kwo kuderha Nyanja y'e karhî ka Bulaya na Afrika), aha karhi ka Karmeli na Jafa.

^l2.3 Busîme bw'okuba n'Omusîmwa.

^m2.10 Omuhya n'omuhya-mulume bayisha balonzanya.

ⁿ2.11 Empondo erhi mango ga mboho: kurhengerâ mwezi gwa kali ikumi na liguma kuhika o gwa kabirhi erhi gwa kasharhu,

^o2.12 Erhi amango g'emboho gahwa, banarhangira amango minja, mpu yo «printemps»: emirhi eyase, ebinyunyi biryogôle.

^p2.15 Abo «banyambwe», bo balungu babi badwirhe bayônera Israheli. (Rhulole rnuli Ezr 4, 2; 9, 2; 10, 18; Neh 2, 19; 3, 34). 2, 16: Israheli, lubaga lwa Nyamubâho; na Nyamubâho yene Israheli ayishi. Kwo kuderha oku Nyamubâho ashubûzize olubaga lwage. Alugalula omu Paalestina-Israheli-Israheli (Lola 2,1).

^q2.17 Erhi «entondo z'ebintu biberange». Ako kanwa kakengezize echango ca Nyamuzinda bo na Abrahamu (Murh 15, 9-10). Go mango Nyamuzinda ahâga Abrahamu omulagi.

הַשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אֹ אוֹ בְּאֵילֹת הַשָּׂדֶה אִם-תִּעְרְוּ וְאִם-תִּעְוָרוּ אֶת-הָאֱהָבָה עַד שְׁתַּחֲפֹץ: ⁷
 קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה-זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל-הַהָרִים מִקְפֹּץ עַל-הַגְּבֻעוֹת: ⁸
 דוֹמָה דּוֹדִי לְצִבִּי אוֹ לְעַפְרַיִם הַנֵּה-זֶה עוֹמֵד אַחַר כְּתֻלָּנוּ מִשְׁגִּיחַ מִן-הַחֲלִלוֹת מִצִּיץ מִן-הַחֲרָכִים: ⁹
 עָגָה דּוֹדִי וְאָמַר לִי קוֹמִי לָךְ רַעִי: ¹⁰ וְלִכְי-לָךְ: ¹¹
 כִּי-הִנֵּה הַסֵּוֹת עָבְרָה הַגֶּשֶׁם חֲלָף הַלֵּךְ לֹ: ¹²
 הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עֵת הַזְמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצוֹ: ¹³
 הַתְּאֵנָה חֲנֻטָּה פְּגִיָּה וְהַגְּפִיָּה סוֹמֵדֵר גִּתְנוּ רִיחַ קוֹמִי לְכִי רַעִי: ¹⁴ וְלִכְי-לָךְ: ¹⁵
 יוֹנְתִי בְּחַגְוֵי הַפֶּלַע בְּסִתְרֵי הַמִּדְרָגָה הַרְאִינִי אֶת-מְרָאֶיךָ הַשְׁמִיעֵנִי אֶת-קוֹלְךָ כִּי-קוֹלְךָ עָרַב וּמְרָאֶיךָ נִאֶוָּה: ¹⁶
 אֶחָז-לִנְוֵי שׁוֹעֲלִים שׁוֹעֲלִים קִטְנִים מִחֲבָלִים כְּרָמִים וְכְרָמֵינוּ סוֹמֵדֵר: ¹⁷
 דּוֹדִי לִי וְאָנִי לֹו הַרְעָה בְּשׁוֹשָׁנִים: ¹⁸
 עַד שִׁפּוֹחַ הַיּוֹם וְגַם הַצִּלְלִים סֹבֵב דְּמַה-לָּךְ דּוֹדִי לְצִבִּי אוֹ לְעַפְרַיִם עַל-הָרֵי בְּתֵר: ¹⁹

3

- ¹ Aha ngwishire, budufu, namàlonzagya omuzigirwa w'omurhima gwani, namalonzagya ci lerhaga!
² Nkolaga nayimuka ngeragere omu lugo! Omu njira n'omu ngo, nalongezamwo olya omurhima gwani guzigira. Namulonzize ci ntamubwine!
³ Abalâlizi bambuganyire, balya bagera-gera omu lugo: «Nti ka murhabwine olyala omurhima gwani guzigira?»
⁴ Ene mba namabarhaluka, namabugâna olyala omurhima gwani guzigira. Namamugwarha ntanacimulîke, kuhika nmuhise omu nyumpa ya nyâma^s, omu mw'olya muzire wamburhaga.
Omuhya-mulume:
⁵ Banyere b'e Yeruzalemu mwe mukasinga, mwe mukalya empene n'orhushafu rhw'emuzirhu, murhatule, murhatule Musimwa wâni n'ensa y'okushâsha kwage erhacihika.
 Ecîtakîro ca kasharhu
 Kabala-myanzi
⁶ Lero cici cira casôka omu irungu nka mugî mulî-mulî^t, nka mûka mudûrhu gwa buku, obubâni n'amalashi g'ekuli goshi!
⁷ Laba ecipoyi ca Salomoni^u, bambali makumi gali ndarhu bamugosire, ntwali za muli bene-Israheli.
⁸ Boshi, balenga ba kuhuma engôrho, balwi ba kurhenga mîra. Ngasi muguma ahizire engôrho oku cikanyi mpu bakanarherwa budufu.
⁹ Mwâmi Salomoni abinjisize entebe^v y'obwâmi n'omurhi gw'e Libano.
¹⁰ Emitungo y'eyo ntebe eri ya marhale n'olulenga lwayo lwa masholo, ecibwarhalo ciri ca kaduku na nyamwegemerwa wayo wa kaduku.
¹¹ Mwe banyere b'e Siyoni mukanye mubone: Mwâmi Salomoni ayambirhe ishungwe^w nnina amuyambikaga olusiku lw'obuhya bwage, olusiku lw'obusime bw'omurhima gwage.

Hoheslied/Canticles 3

עַל-מִשְׁכָּבִי בְּלֵילֹת בְּקִשְׁתִּי אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מִצְּאִיתִי: ¹
 אֶקוֹמָה אִם אֶסְוֹבֵבָה בְּעִיר בְּשׁוֹנִקִים וּבְרַחֲבוֹת אֶבְקֹשֶׁה אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי בְּקִשְׁתִּי וְלֹא מִצְּאִיתִי: ²
 מִצְּאוֹנֵי הַשְּׁמָרִים הַסְּבָבִים בְּעִיר אֶת שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי רְאִיתָם:

¹3.2 Lugo lwa Yeruzalemu olwôla; kulya kuba banyere b'e Yeruzalemu bayakûzibwe, na Ka-Nyamuzinda k'e Yeruzalemi badwirhe haderha (1, 4, 17; 3, 4; 5, 10-16).

²3.4 «Omu mwa nnina», kwo kuderha omu «ka-Nyamuzinda», k'e Yeruzalemu; Bene-Israheli barhanzi, balya bâyûbakaga aka-Nyamuzinda abôla adesire mpu nnina! Omu «hatagatifu-hatagatifu».

³3.6 Omugi mulî-mulî ciba cimanyiso ciyerekire aha Nyamuzinda ali. (Lub 13,22). Omu lubungo lwa kabirhi, Nyamuzinda yene ogalwire abali bahêsirwe buja (Iz 40,3). Abarhunzi b'omu Israheli bâkagijâ malashi cingana e Buharabu n'emwa Abahindi (Ezr 17, 4; 27, 13-25).

⁴3.7 Eri izino «Shalomô, (Salama), kwo liri nka kula rhwakaderha «Murhûla» omu mashi. Abâli omu buja bakazagiringa oku «omurhûla» gwâyisha obuja buhwa (Iz 11, 6; 9, 5-6; Ezr 34, 23-25). Salomoni badesire aha, arhali olya murhanzi, ci omwami wayisha n'omurhûla: Masiha.

⁵3.9 Bakengezize enyumpa Salomoni akazagitwiramwo emmanja n'entebe 3 kazagitamalakwo ago mango.

⁶3.11 Mpu balole oku bayimika omwami w'omurhûla: Masiha. Oyo nnina wa mwâmi, lwo lubaga lwa Nyamubâho (1, 5; 3, 4). Omu Israheli, mwâmi arharhangira omukolo n'olubaga lu rhacimuyankirira, ciru akaha Nyamuzinda yene wacimwishogaga (1 Sam 11,5; 1 Nga 11, 10, 29, 22). Olwo lusiku lw'obuhya, lwo lusiku lw'okugaluka kw'omukazi wali ogenzire; lwa kushubirhona kw'owali wamashombehala: okwo kwaba omu mango ga Masiha (Iz 61, 10; 62, 3-5).

כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי את שאהבה נפשי⁴
 אפצתיו ולא ארפנו עד-שהביאתיו אל-בית אמי ואל-חדר הורתי:⁵
 השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה
 אם-תעירו וְאם-תעוררו את-האהבה עד שתחפץ:
 מי זאת עלה מן-המדבר כתימרות עשן מקטרת מור וילבונה מכל אבקת רוקל:⁶
 הנה מטנו שלשלמה ששים גברים סביב לה מגברי ישראל:⁷
 כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה איש חרב על-ירכו מפחד בלילות:⁸
 אפריון עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון:⁹
 עמידיו עשה לוסף רפידתו זהב מרקבו ארגמן תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלם:¹⁰
 צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה עליו אמו ביום התנולו וביום שמחת לבו:¹¹

4

Omuhya-mulume

- ¹ Ala nka wayinjiha, Musîmwa wâni, ala nka wayinjiha! Amasù gâwe ngûkù mw'ogu mushangi^x
gukubwisire emviri zawe buso bwa mpene za bishamvu buyabukire omu lurhambi-rhambi lwa Galaadi.
- ² Amîno gâwe^y gali nka buso bwa bibuzi bimome byayinamuka kurhenga aha mugomero. Ngasi rîno ly'enyanya ligwerhe eryabo ly'idako. ngasi ciguma n'ecabo c'omu mahasha, na nta mwihala gubirimwo.
- ³ Akanwa kâwe nka higozi hya kaduku, n'emyanzi yawe minunu-minunu! Amarhama gâwe nka mpande za grenadi^z omu mushangi gukuli ebusu.
- ⁴ Igosi^a lyâwe kwo liri aka enkingi ya Daudi, eri ngwike buzibu-zibu; emanisirwekwo ecihumbi c'empenzi; emyampi y'abarhabâzi yoshi kwo emanikwa.
- ⁵ Amabêre gakuli oku cifuba gombi, bana-hene babirhi, mahasha ga kashafu, gayabukîre omu karhî k'obwaso bwa lisi.
- ⁶ Oku emboho y'obuce erhacishungûrha, n'oku omwizimya gurhacihirigirha, naba naja oku ntongo y'obuku n'oku ntongo y'obubâni.
- ⁷ Wamâyinjiha, mushâna, Musîmwa wâni, we «Nt'izabyo»^b.
- ⁸ Nj'eno orhenge e Libano, mukazi wâni^c, nj'eno orhenge e Libano, ja omu nyumpa. Oyimange oku ntongo ya Amana olole bwandagala, n'oku ntongo ya Samiri na Hermoni, lukunda lwa ngoromora ntongo za bakapiri.
- ⁹ Ci wamampêka omurhima mâshi mwâli wirhu, mukazi wâni, wamampêka omurhima n'amasù ogwêrhe, n'igerha likuli omu igosi ciru lyone!
- ¹⁰ Ala nka kwasimîsa okusîmwa nawe, wâni mwâli wirhu, mukazi wâni! Ala nka kwanuna okusîmwa nawe... agandi mavurha gacihambage!
- ¹¹ Akanwa kawe mukazi wâni, lero muke gwa bûci kali kashongôla bûci kali kashongôla la! Aha idako ly'olulimi lwâwe, bûci buhali n'amarha^d; obwehe bw'emishangi yawe, kwo buli nka malashi g'e Libano.
- ¹² Ali busâne^e bulikwo olugurhu, mwâli wirhu, omukazi wâni, busâni bulikwo olugurhu iriba liyûbakirwe.
- ¹³ Emirhi ekumezirekwo ejizire obusâne bw'engrenadi, olikwo emirhi erhabonekerera: ¹⁴ Aha mirhi

^x4.1 Olushungi lw'omuhya, lwakazâgihona ehusu, lubwikire (Murh 24, 65; 29, 23-25). Empene z'e Palestina-Israheli ziba za bishamvu na nyiru.

^y4.2 Amîno mêru: Amango omushaku guciri murho, go mango biyeruha bwenêne.

^z4.3 «Grenade», liba irehe lirhenga oku murhi mpu ye «grenadier»; murhi gumera omu bihugo biri eburhambi bw'enyanya y'e «Mediteraneyo».

^a4.4 Magerha gali omu igosi ago (Iz 27, 10-11). 4, 6: Ntongo barherekêrerakwo eyo. Yo enabâkwo aka-Nyamuzinda k'e Yeruzalemu.

^b4.7 Israheli acêsibwe n'amalibuko abwine e Babiloni (Iz 40,2); akola acibêrire «muzirizabyo». Oburhe bw'owamuhanaga bwahwire.

^c4.8 Mukazi wâni: Israheli kwo abire nka mukazi iba ahulusize erhi bulala bwage burhuma (Hoz 2, 4; Yer 3, 1-8; Iz 54, 6-7); amango g'okugendimugalula, galigi nka ga kusheba (Hoz 2, 21-22; Iz 49, 18). Oyimanzire oku ntongo ya Hermoni, anabone Palestina-Israheli bwinja. Israheli nk'aderha ahabisha bamuhekaga buja, kwo abaderha mpu biryani: ngoromora erhi kapiri (Yer 4, 7; 5, 6; Nah 2, 12-14).

^d4.11 Ecihugo ciyêzire, kudûdusa cidûdusa, cibaye bwinja (Hoz 14, 17). Omukazi wâbwine nyumpa naye, anabaye enyumpa! Okurhinja kwage kunayumvise oku abwinc e nyumpa!

^e4.12 busâne: Abalêbi bayôrha baderha oku Israheli muhyahya âbâ busâni bwa Nyamuzinda, busâni bulimwo emirhi yahûmula bwinja: Hoz 14, 6-7; Eze 3, 35; Iz 51, 3.

y'esindani yahûmula bwinja, aha y'obukû n'eya amashahi, ebisheke n'e kinamomî^f, emirhi y'e Libano yoshi emirhi y'amane-mane n'eya olowesi, na ngasi hyasi hihûmula bwinja.
¹⁵ Oli nshôko edômera obusane, iriba ly'amîshi gahulula, lwîshi lwâhona e Libano.

Omuhya

¹⁶ Yimuka, kaboho-boho k'ekuli. Yimuka, kaboho-boho k'emahanga, shungurhira omu busâne bwani, buyenge amavurha minja! Omuzigirwa wâni aje omu busâne bwâge, ayumve obununu bw'amalehe gamuli.

Hoheslied/Canticles 4

הֲנִיךָ יָפָה רַעֲיִתִי הַגֵּן יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמְתְּךָ שְׁעָרֶךָ כַּעֲדָר הַעֲזִים שְׁגִלְשׁוֹ מִהָר גִּלְעָד:¹
 שְׁנֵיךָ כַּעֲדָר הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן־הַרְחֵצָה שֶׁכָּלֵם מִתְאַיְמוֹת וְשִׁפְלָה אֵין בָּהֶם:²
 קָחוּט הַשֶּׁנִי שֶׁפִּתְתִּיךָ וּמִדְבַרְיָה נֶאֱמָה כְּפֹלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ מִבַּעַד לְצַמְתְּךָ:³
 כִּמְגַדֵּל דָּוִד צִנְאֲרָה בְּגוֹי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמִּגֵּן תִּלְוִי עָלָיו כָּל שְׁלֹטֵי הַגְּבוּרִים:⁴
 שְׁנֵי שְׁדֵיךָ כְּשֶׁנִי עֶפְרַיִם תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הַרוּעִים בְּשׁוֹשְׁבֵינִים:⁵
 עַד שִׁפְיֹתַי הַיּוֹם וְנָסוּ הַצִּלְלִים אֶלֶף לִי אֶל־הָר הַמִּזְרָח וְאֶל־גְּבֻעַת הַלְּבוֹנָה:⁶
 כִּלְךָ יָפָה רַעֲיִתִי וַיָּמוּם אֵין בָּךְ:⁷
 אֲתִי מִלְּבָנוֹן כֹּלֵה אֲתִי מִלְּבָנוֹן תִּבְּוֵאִי תִשְׁוֹרִי מִרְאֵשׁ אֲמֹנָה מִרְאֵשׁ שְׁנֵיךָ:⁸
 וְחַרְמוֹן מִמַּעֲנוֹת אֲרִיזוֹת מִהַרְרֵי נְמָרִים:
 לִבְבַתְּנִי אֲחִתִּי כֹלֵה לִבְבַתְּנִי בְּאֶחָד מֵעֵינַיִךָ בְּאֶחָד עֵנֶק מִצְוֹרְיָה:⁹
 מִה־יָפוּ דְדִיךָ אֲחִתִּי כֹלֵה מִה־טִּבּוֹ דְדִיךָ מִיַּיִן וְרִיחַ שְׁמֵיךָ מִכָּל־בְּשָׂמִים:¹⁰
 גִּפְתַּת תִּטְּפֶנָּה שֶׁפִּתּוֹתֶיךָ כֹּלֵה דָּבָשׁ וְחֵלֶב תַּחַת לְשׁוֹנְךָ וְרִיחַ שְׁלֵמֶתֶיךָ כְּרִיחַ לְבָנוֹן:¹¹
 גִּן נְעוּל אֲחִתִּי כֹלֵה גֵל נְעוּל מַעַן חֲתוּם:¹²
 שְׁלֹחֵיךָ פְּרִדְסוֹ רְמוֹנִים עִם פְּרִי מִגְדֵיךָ כְּפָרִים עִם־נְרָדִים:¹³
 נִרְדָּו וְכִרְסֵם קִנְוָה וְקִנְמוֹן עִם כָּל־עֵצֵי לְבוֹנָה מִרְ וְאֶהֱלוֹת עִם כָּל־רֵאשֵׁי בְּשָׂמִים:¹⁴
 מַעַן גִּזִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנִזְלִים מִן־לְבָנוֹן:¹⁵
 עוֹרֵי צִפּוֹן וּבְוֵאִי תִימֵן הַפִּיחִי גִנִּי יִזְלוּ בְּשָׂמֵי יָבֵא דוֹדִי לְגִזּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מִגְדֵי:¹⁶

5

Omuhya-rnulum

¹ Namaja omu busâne bwâni, wâni mwâli wirhu, mukazi wâni; nkola ndwirhe nahûmbûla obukû bwâni n'amashahi gâni, ndwirhe nalya omuke gwâni n'obuci bwâni, ndwirhe nanywa idivayi lyâni n'amarha gâni. Cinyweri bîra bani, munywe mulaluke, barhonyi bâni.

Ecîtakîro ca kani

Omuhya

² Ngwishîre ci omurhima gwâni guzîne. Namâyumva Muzigirwa wâni akomomba oku lumwi⁹: Nyigulira mâshi mwâli wirhu, mukazi wâni, mâshi ngûkù yâni, mâshi Mwinja-Muzira-ishembo. Kali irhwe linyunjwire lume, emviri zinyunjwire mirhonyi ya budufu.
³ Nahogwire iropo lyâni, kurhi nashubigi riyambala? Nashusire amagulu, Kurhi nashibigigazinza?
⁴ Musimwa wâni agezize okuboko omu murhule gw'olumvi; namayumva omurhima gwadûrha.
⁵ Nti nazûka, nti nyigulire Muzigirwa wâni, enfune zâni zamayunjula mavurha, eminwe yâni namârhônnya mavurha mangu! oku kahamikizo k'olumviⁿ.
⁶ Nti nàygulira Muzigirwa wâni, kusiga agalusire arhaciboneka! Okugenda kwâge kwarhuma narhibuka omurhima. Namulonzize ci ntacimubwîne, namuhamagire ci arhacishuzize.
⁷ Abalalizi bambuganyire, bala bagera-gera omu ngo budufu. Banshûsire^l banyagaza, banyaga

^f4.14 «Kinamomi» guli murhi gurhaba eno Bushi; rhugudesire nk'oku gunadesirwe omu Cihabraniya n'omu Cigereki; nk'oku rhunaderha omurhi gwa «karadusi» nk'oku gunaderhwa omu citatini.
⁹5.2 Olume ciri cimanyiso c'omugisho gwa Nyamubâho, bwenêne omugisho gw'amango gâyi sha (Lola Hoz 14.6).
^h5.5 Emunda omuhyia-mulume aderheraga mpu ayigule olumvi lumuyabira, âsiga amavurha g'amalashi gâmulu omu nfune gahûmula oku lumvi. Asiga olumvi lwabaya!!
^l5.7 Abôla balâlizi burhanzi barhakafukunyize (3, 3); lero kukola kuhiva bahiva n'okushurha nyamukazi.

ecirondo câni, balya balanga ebyôgo by'olugo.

⁸ Banyere b'e Yeruzalemu, mwe mukasinga, bici mwabwira Muzigirwa wâni mukamubona? Nalwâzire endwâla y'obuzigire

Abimbiza

⁹ Omuzigirwa wâwe bici alushire abandi, wâni Mwinja-Olushire abandi bakazi. Omuzigirwa wâwe bici alushire abandi obwo warhuyimbirira ntyo?

Omuhya

¹⁰ Omuzigirwa wâni aciri musole gukanyire, arhankahabwa omu cihumbi.

¹¹ Irhwe lyage Iya masholo gacire bwenêne, emviri zâge, mashami ga mirhanda, nyîru-nyîru aka hungwe¹.

¹² Amasu gâge nka ngûkù, oku mîshi omu lwôgero, nka kulyala ziyôga omu marha, nka kulya zigwa omu nyanja.

¹³ Amarhama gâge nka malingo ga mubono-bono, nka ntondo za bukù. Akanwa kâge nka bwaso bwa lisi, amavurha gayenga garhabamwo izabyo.

¹⁴ Enfune zâge nshangabuye za masholo, ziyunjwire mabuye g'e Tarsis, enda yâge eri nka muntinda gw'ihembe, guli nka kulya baguyambika enjuma z'e Safiri.

¹⁵ Amagulu gâge nka nkingi za mabuye mêru, nkingi ziyimangire oku masholo gacire bwenêne. Enshusho yâge, kwo ashushire aka Libano^k, ntwâli nka nduluma.

¹⁶ Emyanzi yâge minunu-minunu, naye yene mushagalusa; kwo ali ntyo Omuzigirwa wâni, kwo ali ntyo omulume wâni, wâni mwe banyere b'e Yeruzalemi.

Hoheslied/Canticles 5

¹ באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם-בשמי אקלתי יערי עם-דבשי שתיתי ייני עם-חלבי
אכלו רעים שתו ושכרו דודים: o

² אני ישנה ולבי ער קולו דודי דופק פתחי-לי אחתי רעתי יונתי תמתי שראשי נמלא-טל קוצותי רסיסי לילה:
פשטתי את-כתנתי איכה אלבשנה רחצתי את-רגלי איכה אטנפם:³
דודי שלח ידו מן-החר ומעי המו עליו:

⁵ קמתי אני לפתח לדודי יידי גטפוי-מור ואצבעתי מור עבר על כפות המנעול:

⁶ פתחתי אני לדודי דודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו בקשתי והו ולא מצאתיהו קראתי והו ולא ענני:
מצאתי השמרים הסבבים בעיר הכזי פצעוני נשאו את-רדידי מעלי שמרי החמות:

⁷ השבעתי אתכם בנות ירושלם אמ-תמצאו את-דודי מה-תגידו לו שחולת אהבה אני:
מה-דונך מדוד היפה בנשים מה-דונך מדוד שככה השבעתנו:

¹⁰ דודי צח ואדום דגול מרבבה:

¹¹ ראשו כתרם פז קוצותיו תלתלים שחרות כעורב:

¹² עיניו כיונים על-אפיקי מים רחצות בחלב ישבות על-מלאת:

¹³ לחו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נטפות מור עבר:

¹⁴ ידו גלילי זרב ממלאים בתרשיש מעיו עשת שן מעלפת ספירים:

¹⁵ שוקיו עמודי שש מוסדים על-אדני-פז מראהו כלבון בחור פארזים:

¹⁶ חלו ממתקים וכלו חממדים זה דודי וזה רעי בנות ירושלם:

6

Abimbiza

¹ Ngahi Omuzigirwa wâwe ajirage, wâni Mwinja-Olushire abandi bakazi? Ngahi ayerekirage, Omuzigirwa wâwe, rhumulonze haguma nâwe?

Omuhya

² Omuzigirwa wâni ayandagalire omu busâne¹ bwage, omu mivungiro yahumula bwinja, kulonza mpu ayâbulire obuso bwâge omu busâne, anahumbule obwaso bwa lisi.

³ Niono ndi wa Muzigirwa wâni, naye Muzigirwa wâni ali wâni. Ayâbulire obuso bwage omu mauwa ga

¹5.11 Omuhya acirhonyize! Kwo abwine omulume wâge nka bûbake buzibu-zibu, bwenêne obûbake bw'aka-Nyamuzinda.

⁵15 Aka.-Nyamuzinda ka Salomoni, kâli kayûbasirwe n'emirhi y'e Libano.

⁶2 Obwo busâne, kuli kuderha echugo ca Paalestina-Israhele, kunali kuderha omuhya.

lisi.

Ecítakíro ca karhanu

Omuhya-mulume

- ⁴ Mwîra-kazi wâni, kwo oyinjija aka Tirsa, kwo osoleha aka Yeruzalemu. We cõbohwa nk'engabo z'amatabâro.
- ⁵ Orhandole ntya, amasu ogwerhe gamambuza omurhima. Emviri zikuli oku irhwe buso bwa mpene, kula bunahona oku mwandagalo gwa Galadi.
- ⁶ Amino ogwerhe, buso bwa bibuzi, kula bisõka byarhenga omu izîko. Ngasi ciguma n'ecabo c'omu mahasha, na nta mwîhala gubirimwo.
- ⁷ Amarhama gawe nka mpande za gerenadi, omu mushangi gukuli ebusu.
- ⁸ Abagoli bali makumi-gali ndarhu, abakazi baherula bali makumi gali munani, n'abana-nyere (barhaganjwa) mwandu.
- ⁹ Engûkù yani eri nguma^m. Muguma-obula-ishembo ali muguma nie nnaye. Ali wago-wago omu mwâbo, murhonyi w'omuzîre wamuburhaga Abahya bamubwine bàmúsîma. Abagoli n'abakazi baherula bamuyûnamira
- ¹⁰ "mpu ye ndi oyo oyishire nka mucera-cera, mwinja nka mwezi. Ayisha amoleka nk'izuba, mudârhi nka gabgo za balwi^m".
- ¹¹ Nayandagalira omu busâni bw'amalehe nti ndole oku emburho yamera omu lubanda, nti ndole oku emizabibu yashabuka nti ndole erhi emirehe ekola yâyâsa.
- ¹² Ntamanyiri kurhi, ... Ci omurhima gwankweba omu ngâle z'olubaga lwâni, nka murhambo.

Hoheslied/Canticles 6

- אַנְה הֲלֹךְ דְּדֹרְךָ הַיְפֹתָהּ בְּנָשִׁים אַנְה פְּנֵה דְּדֹרְךָ וּבְקִשְׁנוּ עִמָּךְ: ¹
- דְּדֹרְךָ יָבֵד לְגִדְּךָ לְעֵרוּגוֹת הַבָּשָׂם לְרַעוֹת בְּגָנִים וְלִלְקֹט שְׂשׂוּשָׁנִים: ²
- אַנְי לְדֹדִי וְדֹדִי לִי הֲרַעָה בְּשׂוּשָׁנִים: ³
- יְפֵה אֶת רַעֲיִתִי כְּתֹרֶצֶה נְאוֹה כִּירוּשָׁלַם אִמָּה פְּנִדְגָלוֹת: ⁴
- הַסָּבִי עֵינַיִךְ מִנְגִדִי שֶׁהֵם הֲרַהֲיִבְנִי שְׁעָרֶיךָ כְּעֵדֶר הַעֲזִים שְׁגִלְשׁוּ מִן־הַגְּלֵעָד: ⁵
- שְׁנִיךָ כְּעֵדֶר הַרְחֵלִים שְׁעָלוּ מִן־הַרְחָצָה שְׁכַלְמֵם מִתְּאִימוֹת וְשִׁפְלָה אִין בְּהֵם: ⁶
- כְּפִלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצִמְתָּךְ:
- שְׂשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְשִׁמְנִים פִּילְגָשִׁים וְעַלְמוֹת אִין מִסְפָּר: ⁸
- אֶחָת הִיא יוֹנְתִי תַמְתִּי אֶחָת הִיא לְאִמָּה בְּרַה הִיא לְיוֹלְדָתָהּ רְאוּהָ בְּנוֹת ⁹
- וְיִאֲשֵׁרוּהָ מְלָכוֹת וּפִילְגָשִׁים וְיִהְלִלוּהָ: ¹⁰
- מִי־זָאת הַנְּשִׁקָּפָה כְּמוֹ־שֹׁמֵר יְפֵה כְּלִבְנָה בְּרַה כְּחֵמָה אִמָּה פְּנִדְגָלוֹת: ¹¹
- אַל־גִּנֶּת אֲגֹזֹל יְרִדְתִּי לְרִאוֹת בְּאֶבְי הַגְּחַל לְרִאוֹת הַפְּרָתָה הַגִּפְסֵן הַנְּצוּ הַרְמָנִים: ¹²
- לֹא יְדַעְתִּי נַפְשִׁי שְׂמִתְנִי מִרְכָּבוֹת עַמִּי־נְדִיב:

7

Abimbiza

- ¹ Galuka galuka Sulamita^o, galuka galuka rhukulole ebusu. Cici mwâlolakwo Sulamita mwanasamira okwo bigamba byombi?

Omuhya-mulume

- ² Ala amagulu gawe nka gayinjija omu mikarabanda yawe, wâni mwâli wa Nnahano!

^m6.9 Ogwo mwandu gw'abakazi gukengêzize balya baka Salomoni (mulongo. 8 na 9). Omurhonyi anali muguma: Israheli, ci erhi n'abandi ho banali: go gandí mashanja.

^o6.10 Ebi binwa bikengêzize okurhenga omu buja bw'e Babiloni; bikengezize n'amango g'aba- lwi ha Daudi.

^o7.1 «Sulamita», kwo kuderha: olyala okola ogwerhe omurhûla; shalom: orhûzize, salama, Omurhûla gwâyisha gwo badesire. Israheli muhyahya âguhâbwa na Salomoni muhyahya. -Kani kwoshi mpu «galuka, galuka»: kuderha mpu ayishe, arhenge emwa bene. Boshi badwirhe balinga olusiku lw'okushubira eka n'okurhenga omu buja bw'e Babiloni. Hali n'okugalula omurhima gwâ11i guhabusire mpu gugaluke: Hoz 3, 5; 5, 15; Yer 3, 14.

- ³ Omunyunyu^p ogwerhe ! kwo guli nka ntabunganwa erhalimwo idivayi. Enda yawe cirundo ca ngano cizonzirwe n'obwaso bwa lisi.
- ⁴ Amabêre^q gawe gombi, bana-hene babirhi, mahasha ga kashafu.
- ⁵ Igosi lyawe kwo liri nka nkingi y'ihembe. Amasu gawe kwo gali ak'enyôgero za Hesboni, aha muhango gwa Bati-Rabimi. Izulu lyawe nka munara gw'e Libano muzamu oyerekire e Damasi.
- ⁶ Irhwe lyawe kwo liyimanzire ak'entondo ya Karmeli; ensirha balilukire kwo ziri nka kaduku. Mwâmi arhonyize emihunga yawe.
- ⁷ Nka wayinjija wâni; nka wasoleha wâni!
- ⁸ Kwo osogorosire nka murhanda, n'amabêre gawe nsisi za murhanda.
- ⁹ Nanaciderha nti narhangishonera oku murhanda, nyankekwo bihadu nka binga. Amabêre gawe gabe nka nsisi za muzabibu, n'obwehe bw'omûka gwawe buhumule nk'irehe linja;
- ¹⁰ ebinwa byawe bibe nk'irivayi linunu!

Omuhya

Liryâla Omuzigirwa wâni akananywa, liryâla akanabêza omu kanwa aha karhî k'amino.

- ¹¹ Niono ndi wa Muzigirwa wâni, n'omurhima gwâge emunda ndi guyêrekire.
- ¹² Yisha Muzigirwa wâni, yisha rhuje omu mashwa! Mwo rhwajilâla omu bishagala,
- ¹³ buca sezi^r rhuje omu ishwa ly'emizabibu. Rhwalola erhi omuzabibu gukola gushabusire, erhi kuyasa gukola gwayasa, erhi emirhi y'engerenadi ekola yayâsa. Lyo nakuha obuzigire bwâni ago mango.
- ¹⁴ Amandragori^s gohe gakola gadwirhe gabaya, n'amalehe minja goshi aha luso garhuli. Amahyahya n'amarhanzi, nkubikirego wâshi Muzigirwa wâni.

Hoheslied/Canticles 7

- ¹ שׁוּבִי שׁוּבִי הַשְׁוֹלְמִית שׁוּבִי וְנִחַזְתִּי בְּךָ מֵהַתְּחִלָּה בְּשׁוֹלְמִית כְּמַחֲלַת הַמַּחְנִים: ² מֵהַיָּפוֹ פְּעַמַּי בְּנִעְלִים בַּת־דָּבִיב חֲמוּקִי יְרֻכֶיךָ כְּמוֹ חֲלָאִים מֵעֵשָׂה יְדֵי אֲמֹן: ³ שְׂרָרְךָ אֲגֹן הַסֹּהַר אֶל־יַחֲסֹר הַמִּזְג בְּטִגְרָךְ עָרַמְתְּ חֲטִים סוּגָה בְּשׁוֹשְׁנִים: ⁴ שְׁנֵי שְׂדֵיךָ כְּשְׁנֵי עֶפְרַיִם תְּאֲמִי צְבִיָּה: ⁵ צֹאנֶיךָ כְּמַגְדֵל הַשֵּׁן עֵינֶיךָ בְּרִכּוֹת בְּחֻשְׁבוֹן עַל־שַׁעַר בַּת־רַבִּים אֶפְרָיִם כְּמַגְדֵל הַלְּבָנוֹן צֹפֶה פְּגִי דַמְשֶׁק: ⁶ רֹאשֶׁךָ עַל־יָךְ כְּכַרְמֵל וְדֹלֶת רֹאשֶׁךָ כְּאַרְגָּמָן מִלֶּךָ אֶסּוּר בְּרֵהֲטִים: ⁷ מֵהַיָּפִית וּמֵהַנְּעֻמָּת אֶהְבֶּה בַתְּעַנּוּגִים: ⁸ זָאת קוֹמְתָךְ דְּמַתְּךָ לַתֹּמֵר וְשְׂדֵיךָ לַאֲשְׁכֹלוֹת: ⁹ אֲמַרְתִּי אֶעֱלֶה בַתֹּמֵר אֲחַזְּךָ בְּסִנְסִינִי וְיֵהִיוּ־גַּא שְׂדֵיךָ כְּאֲשְׁכֹלוֹת הַגֶּפֶן וְרִים אֶפְרָיִם כַּתְּפוּחִים: ¹⁰ וְחֶלֶךְ כֵּיֵן הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים דּוֹבֵב שִׁפְתַי וְשִׁנָּיִם: ¹¹ אֲנִי לְדוּדֵי וְעַלִּי תִשׁוּקְתָּ: ¹² לֵךְ דוּדֵי נִצָּא הַשְׂדֶּה נְלִינָה בְּכַפְרִים: ¹³ נִשְׁלִימָה לְכַרְמִים נְרַאֶה אִם פָּרְחָה הַגֶּפֶן פֶּתַח הַסֶּמֶדֶר הַנָּצוּ הַרְמוּגִים שֶׁם אֶתְּן אֶת־דְּדֵי לֶךְ: ¹⁴ הַדּוֹדָאִים נְתַנּוּ־רִים וְעַל־פֶּתַח־יַיִן כָּל־מַגְדִּים חֲדָשִׁים גַּם־יִשְׁנִים דוּדֵי צְפֹנְתִי לֶךְ:

8

- ¹ Ocibaga mushinja wirhu, olya wayonkaga ibêre lya nyâma^t! Singa amango nkubuganyire embuga nanakuhôbera abandi barhanangaye.
- ² Nanakuheka nkuhise omu mwa nyâma^u nawe onyigîrize. Nankakulabuzize oku irivayi lyani linjinja n'oku murhobo gwâni gw'engerenadi;
- ³ Okuboko kwâge kulembe kwo nshegemire, n'okulyo kwage kwo kunzonzire.

^p7.3 Ogwo munyunyu, Yeruzalemu oyo, «muyûbake omu karhi k'amashanja» (Eze 5, 5; 38, 12), oku ntondo ezonzirwe n'orhubanda ci kwone arhali enyunda zoshi. -Eryo idivayi, buzigire obwo. -Entondo ziri emarhambi g'entondo ya Yuda, kwo zishusha nka mihuli myûmu ya ngano, (nka ntondo erikwo omushûshu). N'engano ekengeza okuyêra ecihugo câyishiyêra amango ga Masiha. Hoz 14, 6-9; Lul 72. 1. -Obwaso bwa lisi omu rhubanda bulugibâ.

^q7.4 Ago mabêre, zo ntondo ibirhi: Ebalî na Garizimi.

^r7.13 Obudufu n'esêzi, mango ga marhangulo; gayishihwa amango ga Masiha (1, 7; 3, 1; 5, 2).

^s7.14 Mandragori: mirhi ya malehe eyo nayo; n'obwaso bwayo burhahimwa. kubaya bwinja.

^t8.1 Kucifinja okwo Sulamita acifinjire, erhi: nka wali mwene nyâma! Ci kwone Nyamuzinda, iba w'Israheli, arhali muntu. Ensiku aciderha «Mwene muntu», «Nyamuzinda haguma nirhu, », «Emanuweli» zo zicifinjirwe.

^u8.2 Omu mwa nyâma muli omu ka-Nyamuzinda (3, 4).

Omuhya-mulume

⁴ Banyere b'e Yeruzalemu, mwe mukasinga, murhatule, murhatule Musîmwa wâni n'ensa y'okushâsha kwâge erhacihika.

Okushwinja

⁵ Mwa ndi ôla wayinamuka arhenga omu irungu ayegemîre Omuzigirwa wâge? Ho nakutuliraga aha murhi gw'epomi, halya nyoko ayankiraga izimi lyawe honene, halyala ayankiraga izimi omuzire wakuburhaga^v.

Omuhya

⁶ Ompire nka ciziriko oku murhima gwâwe, nka ciziriko oku kuboko kwâwe. Bulyala obuzigire kwo buzibuha nka lufû^w, emitula yo miguma n'okuzimu, naye ye karhagomba. Emyampi y'emitula guba muliro, ngulumira ya Nyamuzinda.

⁷ Amîshi galuge kurhi, garhazimiza buzigire, nanga obuzigire burhahêkwa na lwîshi. Owahâna ebiri omu mwage byoshi mpu agule enzigi, kagayo kwône akayungukamwo.

Enyushûlo

Bashinja haho omuhya

⁸ Mwâli wirhu^x ali murho: ibêre lyage lirhacihona; Lero kurhi rhwajira mwâli wirhu olusiku bâmuganîza?

Omuhya-mulume

⁹ Akaba ali lukûta, rhwalushwinja n'amarhale, gukaba muhango, rhunâgusêze n'embaho z'enduluma.

Omuhya

¹⁰ Nciberire lukûta, n'amabêre gani go galigi minara. Omu masu gâge, ndi nka mbwine omurhûla obu!

¹¹ Salomoni âjiraga ishwa ly'emizabibu aha Baali-Hamoni. Alilangisa abalanzi, mpu ngasi muguma ayishimugalulira ebyafa by'amalehe: cihumbi ca magerha.

¹² Eryani ishwa ly'emizabibu ndwirhe nalilangîra: Wâni Salomoni ebihumbi by'amagerha byo byâwe, n'amagana abirhi g'abalanzi b'amalehe.

Omuhya-mulume

¹³ Nawe wabêra omu masâne, abirhu badwirhe bakuyumva. Nani, obe nka walinyumvisa! izu lyawe^y!

Omuhya

¹⁴ Yâka, Muzigirwa wâni obe nka kashafu, nka mutwîra gwa kashafu kalume, oyâkire oku ntondo z'amalashi!

Hoheslied/Canticles 8

¹ מִי יִתְנֶה כָּאֵחַ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אֹמִי אֲמַצְאָה בְּחוּץ אֲשֶׁקֶךָ גַם לֹא-יִבְזֹזוּ לִי:

² אֲנֶהְגֶּךָ אֲבִיָּאָה אֶל-בֵּית אֹמִי תִלְמַדְנִי אֲשֶׁקֶךָ מִיַּיִן הַרְקַח מִעֵסִיס רַמְיָי:

שְׂמַאלוֹ תַחַת רַאשִׁי וַיִּמְיֵנִי תַחֲבֹקְנִי:

⁴ הַשְּׂבֻעֵתִי אֲתַכֶּם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם מֵהַתְּעִירוֹ וּמֵהַתְּעַרְרוּ אֶת-הָאֵהָבָה עַד שֶׁתִּחַפְּצִי: ^o

⁵ מִי זֹאת עֵלָה מִן-הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל-דִּוְעָה תַחַת הַתְּפֹחַ עוֹרֶרְתִּיר שְׂמָה חִבְלֶתְךָ אֶמְךָ שְׂמָה חִבְלָה יִלְדֶתְךָ:

⁶ שִׁמְנֵי כַחוֹתֶם עַל-לִבְךָ כַחוֹתֶם עַל-זְרוֹעֶךָ כִּי-עֲזָה כַמִּוֵּת אֵהָבָה קִשָּׁה כִשְׂאֹל קִנְיָה רִשְׁפִּיָה רִשְׁפִּי אֵשׁ שְׁלֵהֲבַתְּיָה:

⁷ מִיָּם רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לַכְּבוֹת אֶת-הָאֵהָבָה וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ

אִם-יִתֵּן אִישׁ אֶת-כָּל-הוֹן בֵּיתוֹ בְּאֵהָבָה בְּזֹז יִבְזֹזוּ לוֹ: ^o

⁸ אַחוֹת לִנְוֹ קִטְנָה וְשִׂדִים אֵין לָהּ מֵהַנְּעֻשָׁה לְאַחַתְנֹו בַיּוֹם שִׁדְדֵי-בְרָבָה:

⁹ אִם-חֹמְמָה הִיא נִבְנָה עָלֶיהָ טִירַת כְּסָף וְאִם-דָּלֶת הִיא נִצְוֹר עָלֶיהָ לֹחַ אֲרָז:

^v8.5 8, 5: Omuzire wâburhaga Israheli (Eze 16, 3, 44-45). Bene-Israheli emwabo e Kanâni, ishe wabo Muamoriti; nnina Muhititi.
^w8.6 Obuzigire amango bwamarhabâla, kwo kuli nka olufû, burhajibwa omu irhwe. -Emitula kwo eri nka luhali; aha eri, kwo hali nk'aha omuliro guli: kuyokêra eyokêra. -Anagaya birya birugu, bulya birhalêrha buzigire. Byanagendera busha.
^x8.8 Mwâli wirhu ye Yeruzalemu oyo badesire: ishwa lirhali linganaci, arhanagwerhi cogo cizibu cakamufungire oku babisha.
^y8.13 Omuhya oyo bâbirwe; bamujizire «burhimanya» balonzize okuyumva n'okumanya (Bush 8, 2). Abalenga b'omwandiko kwo bacikebwa mpu ogu musemwa gwayushûlagwa buzinda, erhi n'ecitabu cikola ciyunjwire, kuderha mpu bahugûle ebinwa bimuli. Mpu omuhya wa muli eci citabu: Burhimanya, bwo budesirwe muli co. Nka kulya omu Bush 8, 2-3, burhimanya oli nka mu hya wakanasimwa, n'omu Mig 31, 10-31, oburhimanya buli nka mukazi mwikubagirwa.

אָנִי חוֹמָה וְשֹׁטֵי כַּמְגֹדְלוֹת אֶז הֵייתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם: פ¹⁰
כָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה בְּבַעַל הַמֶּלֶךְ הַמֶּלֶךְ נָתַן אֶת־הַכָּרֶם לְנֹטְרִים אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף: כ¹¹
כָּרְמִי שָׁלִי לְפָנַי הָאֵלֶף לָךְ שְׁלֵמָה וּמֵאֵתֵיךְ לְנֹטְרִים אֶת־פְּרִי: ל¹²
הַיּוֹשֵׁבֵת בְּגִזִּים חֲבָרִים מִקְּשִׁיבִים לְקוֹלְךָ הַשְּׁמִיעֵנִי: מ¹³
בְּרַח דְּוִדִי וְדָמָה־לְךָ לְצַבִּי אֹו לְעַפְרָה הַאֵלִים עַל הַרִי בְּשָׁמַיִם: נ¹⁴